

1e begrotingswijziging 2018

Concept voor Provinciale Staten

Randstedelijke Rekenkamer | januari 2018

| Inhoudsopgave |

SAMENVATTING VAN WIJZIGINGEN 	3
1 BELEIDSBEGROTING.....	5
1.1 PROGRAMMAPLAN/ONDERZOEKSPROGRAMMA	5
1.2 PARAGRAFEN	11
1.2.1 Weerstandsvermogen.....	11
1.2.2 Financiering	12
1.2.3 Bedrijfsvoering	12
2 FINANCIËLE BEGROTING	15
2.1 OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN	15
2.2 UITEENZETTING FINANCIËLE POSITIE	19

| Samenvatting van wijzigingen |

Aanleiding

Op 3 november 2016 vond de vierde bijeenkomst plaats van de Programmaraad in deze statenperiode. Op dat moment waren de onderzoeken Natuurcompensatie en het vervolgonderzoek Onderhoud wegen volop in uitvoering en de onderzoeken Recreatieschap Spaarnwoude en Waddenfonds in voorbereiding. De leden van de Programmaraad werd gevraagd de onderzoeksonderwerpen voor de tweede helft van 2017 te prioriteren. De Rekenkamer heeft vervolgens besloten de onderwerpen Economic Board Utrecht en Restauratie Rijksmonumenten op te pakken. Op 14 juni 2017 is de Programmaraad schriftelijk geïnformeerd over de stand van zaken van het lopend onderzoek en op 21 september 2017 kwam de Programmaraad voor de vijfde keer bijeen om de onderwerpen te prioriteren voor eind 2017 en de eerste helft van 2018. De Rekenkamer heeft daarna besloten in 2017 te starten met het onderzoek Garanties en leningen. In 2018 zullen de onderzoeken Wonen en Collectief Vraagafhankelijk Vervoer (CVV)/ Regiotaxi worden opgepakt. Bovendien is de Rekenkamer met de andere provinciale Rekenkamers in overleg over een mogelijk gezamenlijk onderzoek naar Energietransitie.

In deze gewijzigde begroting zijn de werkzaamheden van 2018 opgenomen. Om in één oogopslag duidelijk te maken wat de wijzigingen zijn ten opzichte van de begroting 2018, is hieronder een samenvatting opgenomen.

Wijzigingen t.o.v. de begroting 2018

Beleidsbegroting

In het onderzoeksprogramma zijn de volgende onderzoeken opgenomen:

- I. Economic Board Utrecht: Op 23 augustus 2017 is de onderzoeksopzet EBU gepubliceerd. De context waarin de EBU opereert, de wijze waarop PS hun kaderstellende en controlerende rol hebben ingevuld en de resultaten die zijn bereikt met de door de provincie verstrekte subsidies worden onderzocht. Publicatie van het onderzoek staat gepland voor begin tweede kwartaal 2018.
- II. Restauratie van rijksmonumenten: Op basis van een vooronderzoek is besloten om onderzoek te doen naar de rol van de provincies bij het restaureren van rijksmonumenten. De onderzoeksopzet is op 30 augustus 2017 gepubliceerd. Publicatie van het onderzoek staat gepland voor het tweede kwartaal van 2018.
- III. Garanties en leningen: De Rekenkamer is in het vierde kwartaal van 2017 gestart met een vooronderzoek naar garanties en leningen. De onderzoeksopzet zal in het eerste kwartaal van 2018 worden gepubliceerd.
- IV. Wonen: In het tweede kwartaal van 2018 zal de Rekenkamer starten met een vooronderzoek naar het thema Wonen.
- V. Collectief vraagafhankelijk vervoer: De Rekenkamer zal in het tweede kwartaal van 2018 starten met een vooronderzoek naar het Collectief vraagafhankelijk vervoer, zoals de regiotaxi.
- VI. Nader te bepalen: De provinciale Rekenkamers zijn overleg gestart over een mogelijk gezamenlijk onderzoek naar Energietransitie. Daarnaast is er eventueel ruimte om aan het eind van 2018 een nieuw onderzoek te starten.
- VII. Verkenningen: Door structureel aandacht te besteden aan de verschillende beleidsthema's en oriëntatie op nieuwe onderzoeksonderwerpen wil de Rekenkamer zorg dragen voor een goede aansluiting op de behoeften van de provincies en de actualiteit.

Financiële begroting

In de baten zijn de definitieve indexcijfers uit de Macro Economische Verkenningen van het CPB van september 2017 verwerkt. Het Spaarverlof en het persoonlijk ontwikkelbudget (POB) van de nieuwe CAO leiden tot financiële onzekerheden, waarvoor beheersmaatregelen zijn getroffen. Daarnaast zijn financiële beheersmaatregelen getroffen voor mogelijke kosten op termijn met betrekking tot de externe evaluatie van de Rekenkamer en het eigen risicodragerschap.

| 1 | Beleidsbegroting

1.1 Programmaplan/onderzoeksprogramma

1.1.1 Algemeen

Wat willen we bereiken?

De missie van de Randstedelijke Rekenkamer luidt:

Het verbeteren van het functioneren van het provinciaal bestuur (*van de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland*) en de daarmee verbonden organen en het versterken van de publieke verantwoording.

Wat gaan we daarvoor doen?

Om invulling aan de missie te geven doet de Randstedelijke Rekenkamer onafhankelijk onderzoek op het terrein van doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid. De Rekenkamer rapporteert haar bevindingen primair aan de Provinciale Staten. Door publicatie van de bevindingen tracht de Rekenkamer de publieke verantwoording te versterken. In paragraaf 1.1.2 zijn de onderzoeken uit het onderzoeksprogramma opgenomen die de Rekenkamer in 2018 uitvoert. NB Het programmaplan bevat slechts één programma en dat is het onderzoeksprogramma.

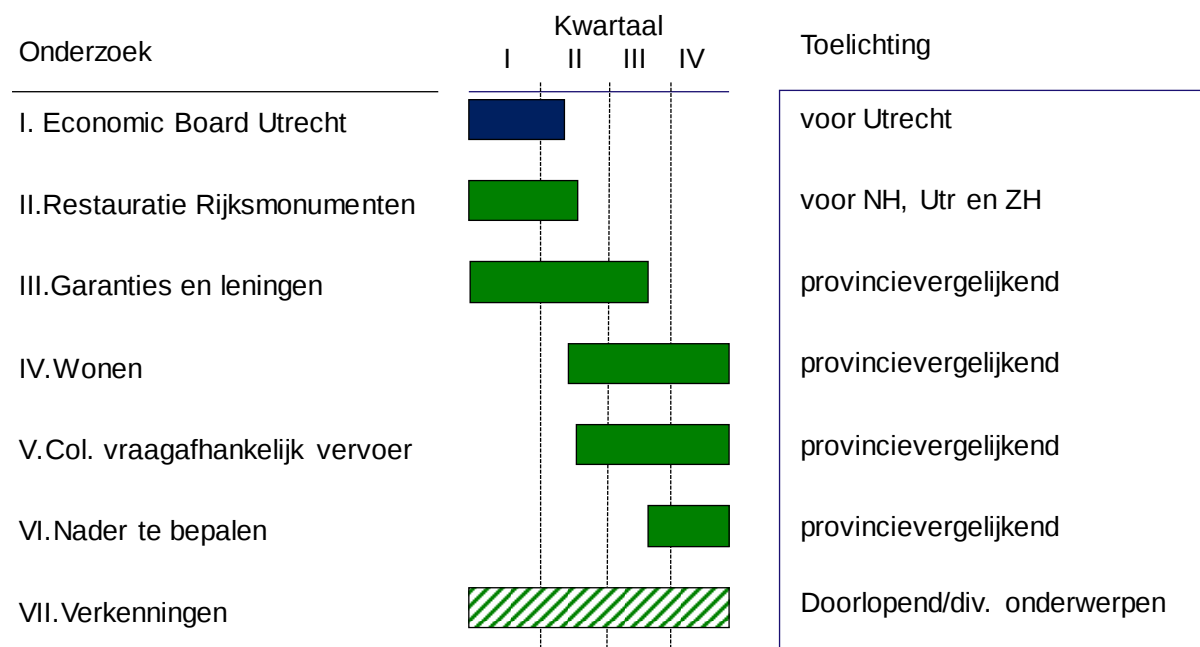
Wat mag het kosten?

De totale lasten van het onderzoeksprogramma zullen circa € 1.523.000 bedragen inclusief overhead en (de voor de provincies compensabele) BTW en exclusief de frictiekosten, de kosten voor de evaluatie en de toevoeging aan de voorziening eigen risicodragerschap. De kosten van de overhead bedragen € 341.000. De overhead beslaat personele kosten (management, ondersteuning en opleidingen), kosten voor huisvesting en kosten voor de informatievoorziening. Het onderzoeksprogramma wordt gefinancierd door de deelnemers (i.e. de Randstadprovincies) aan de Gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer.

1.1.2 Het onderzoek

De Randstedelijke Rekenkamer wil met het uitvoeren van haar onderzoeksprogramma het functioneren van het provinciaal bestuur verbeteren. De Rekenkamer heeft een gestructureerd proces om tot een optimale onderzoeksprogrammering te komen. Op verschillende manieren worden suggesties voor onderzoeksthema's verzameld, bijvoorbeeld via een 'rondje langs de fracties'. Na een oriëntatie op een thema en/of door het uitvoeren van een verkennend onderzoek wordt een beknopte lijst van kansrijke relevante onderzoeks-onderwerpen opgesteld. Voorafgaand aan de vaststelling van het onderzoeksprogramma laat de Rekenkamer zich adviseren door de Programmaraad. Deze bestaat uit leden van Provinciale Staten van de vier provincies. De Programmaraad heeft op 21 september 2017 de Rekenkamer geadviseerd over haar onderzoeksprogramma voor 2018. Van één onderzoek is de voorbereiding al gestart in 2017.

Schematisch ziet het onderzoeksprogramma er als volgt uit:

De onderzoeken, die de Rekenkamer in 2018 doet, worden hierna kort gepresenteerd. Per onderzoek wordt aangegeven: "Wat is de aanleiding?", "Wat willen we bereiken?", "Wat gaan we daarvoor doen?" en "Wat mag het kosten?".

I. Economic Board Utrecht (Utrecht)

Wat is de aanleiding?

De Economic Board Utrecht (EBU) is eind 2012, mede op initiatief van de provincie, opgericht met de gedachte om de samenwerking in de regio tussen bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheid te versterken. De manier van werken van de provincie met de EBU is een uitdagende ontwikkeling en voor de Rekenkamer een aanleiding hier onderzoek naar te doen. De EBU bestaat nu enkele jaren, waardoor het mogelijk is om te onderzoeken wat er bereikt is met de verleende subsidies. De totstandkoming en de verdere ontwikkeling van de EBU wordt door de provincie gezien als een voorbeeld van een andere manier van werken van de provincie. De snel veranderende maatschappelijke omgeving ontwikkelt zich volgens de provincie naar een netwerksamenleving en dat vraagt om een overheid die mee verandert.

Wat willen we bereiken?

Met dit onderzoek willen we inzicht geven in de resultaten die zijn bereikt met de door de provincie verstrekte subsidies. Daarnaast willen we inzichtelijk maken op welke wijze PS hun kaderstellende en controlerende rol hebben ingevuld. Tot slot willen we ook inzichtelijk maken in welke context de EBU opereert, waarbij de aandacht specifiek uitgaat naar de relatie tussen de provincie en de EBU.

Wat gaan we daarvoor doen?

De beantwoording van de onderzoeksvragen is gestart met een documentenanalyse, belangrijke documenten hierbij zijn beleidsdocumenten, verantwoordingsinformatie, statenstukken, e.d. Ook worden de subsidiedossiers geanalyseerd en vinden er gesprekken plaats met medewerkers van de provincie Utrecht en de Stichting EBU. Daarnaast vormen casestudies onderdeel van het onderzoek, hiervoor is contact opgenomen met subsidieaanvragers. Publicatie van het onderzoek staat gepland voor begin tweede kwartaal 2018.

Wat mag het kosten?

De kosten voor het onderzoek zullen circa € 80.000 bedragen inclusief overhead en (de voor de provincies compensabele) BTW.

II. Restauratie van rijksmonumenten (Noord-Holland, Utrecht, Zuid-Holland)

Vanaf 2012 zijn de provincies verantwoordelijk geworden voor de verdeling van de middelen voor het restaureren van rijksmonumenten die geen woonhuizen zijn. De provincies Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland hebben hiervoor een subsidieregeling in het leven geroepen. Vijf jaar na dato acht de Rekenkamer het een goed moment om na te gaan hoe de provincies de middelen voor het restaureren van rijksmonumenten hebben ingezet. Bovendien speelt er een aantal interessante ontwikkelingen. Zo zijn sinds het overgaan van de rijksmiddelen naar de provincies verschillen tussen de provincies ontstaan in het beleid voor het restaureren van rijksmonumenten. Ook lijken de restauratieachterstanden de afgelopen jaren toe te nemen. Tot slot berichtten landelijke media in juni 2016 dat de provincies veel meer geld nodig hebben voor de restauraties van rijksmonumenten. De € 20 mln. die de provincies jaarlijks van het Rijk ontvangen, zou onvoldoende zijn om de omvangrijke restauraties van de zogeheten kanjermonumenten uit te voeren.

Wat willen we bereiken?

Met dit onderzoek willen we nagaan of de provincies er na de decentralisatie in 2012 in slagen om de rijksmonumenten te behouden via de subsidieregeling voor het restaureren van rijksmonumenten en welke verbeteringen daarbij mogelijk zijn. Het gaat dus over de doeltreffendheid van het provinciale beleid. Verder willen we de verschillen in opzet en uitvoering van de provinciale subsidieregelingen inzichtelijk maken en willen we nagaan wat de provincies van elkaar kunnen leren.

Wat gaan we daarvoor doen?

In de opzet zijn zes onderzoeksvragen opgenomen, die we onder andere zullen beantwoorden aan de hand van gesprekken met de ambtelijke organisatie, met experts op het gebied van restauratie van rijksmonumenten, subsidieontvangers en belangenorganisaties. Daarnaast zullen we de erfgoedmonitor en het subsidiedossier van de provincies analyseren. Ten slotte willen we ook gesprekken aangaan met eigenaren waarvan de rijksmonumenten in een slechte staat verkeren, maar die geen subsidie hebben ontvangen. Publicatie van het onderzoek staat gepland voor het tweede kwartaal van 2018.

Wat mag het kosten?

De kosten voor het onderzoek zullen circa € 160.000 bedragen inclusief overhead en (de voor de provincies compensabele) BTW.

III. Garanties en leningen

Wat is de aanleiding?

De Rekenkamer is in het vierde kwartaal van 2017 gestart met een vooronderzoek naar garanties en leningen in de Randstadprovincie, nadat op 21 september 2017 de Programmaraad positief had geadviseerd.

Garanties en leningen zijn een risicofactor voor de provincie. Het is van belang dat de provincie bij de inzet van garanties en leningen een goede afweging maakt tussen het ondersteunen van maatschappelijke belangen en de financiële risico's die de provincie loopt. Daarnaast moeten provincies inzicht hebben in welke garanties en leningen zij hebben uitstaan en deze goed beheren. Goed beheer stelt de provincie in staat problemen tijdig aan te zien komen en maatregelen te treffen om schade te voorkomen of zo veel mogelijk te beperken. Tijdens de programmaraadbijeenkomst is gevraagd of wij ook de (revolverende) fondsen bij het onderzoek willen betrekken. Een revolverend fonds is een fonds waaruit kapitaal wordt verstrekt dat in principe weer terug komt in het fonds door middel van bijvoorbeeld terugbetalingen of verkoop van participaties. Dit kapitaal wordt dan opnieuw ingezet voor financiering van andere initiatieven. De meeste gebruikte constructies voor revolverende fondsen zijn leningen, garanties en participaties. De provincies leveren kapitaal voor revolverende fondsen en/of zijn aandeelhouder van de organisatie die het fonds beheert.

Wat willen we bereiken?

Een rekenkameronderzoek naar garanties en leningen kan inzicht verschaffen in het beheer en de informatievoorziening ten aanzien van de inzet van garanties en leningen.

Wat gaan we daarvoor doen?

In het eerste kwartaal van 2018 wordt de focus van het onderzoek bepaald. Hiervoor worden onder andere gesprekken gevoerd met medewerkers van de vier provincies en met medewerkers van andere rekenkamers. Na het vooronderzoek zal de onderzoeksopzet naar PS worden verstuurd.

Wat mag het kosten?

De kosten voor het onderzoek zullen circa € 300.000 bedragen inclusief overhead en (de voor de provincies compensabele) BTW.

IV. Wonen (Flevoland, Noord-Holland, Utrecht, Zuid-Holland)

Wat is de aanleiding?

De economische crisis in 2008 leidde tot een afname van het aantal woningverkoop, dalende verkoopprijzen en een achterblijvende productie van nieuwbouw. Sinds 2013 is er sprake van economisch herstel, dat zorgde voor een inhaalslag van woningproductie, stijgende verkoopprijzen en een toenemende druk op de woningmarkt.

In de Staat van de Woningmarkt 2016 is geconstateerd dat de spanning op de woningmarkt de komende jaren zal oplopen, om na 2020 weer af te nemen. Deze ontwikkelingen spelen echter niet in elke regio op dezelfde manier en in dezelfde mate een rol. In de ene regio kan sprake zijn van leegstand en krimp, terwijl de druk op andere regio's steeds verder toeneemt. Het is belangrijk dat woningbouwplannen op regionaal niveau worden afgestemd, om vraag en aanbod van woningen op elkaar af te stemmen en concurrentie tussen gemeenten te voorkomen.

Wat willen we bereiken?

Provincies kunnen hun regierol op het gebied van wonen verschillend invullen. Een rekenkameronderzoek zou zich kunnen richten op de manier waarop de provincie de beoogde regierol invult.

Wat gaan we daarvoor doen?

In het tweede kwartaal zal de Rekenkamer starten met het opstellen van een onderzoeksopzet. Hierbij zullen we onder andere relevante beleidsdocumenten doornemen en gesprekken voeren met beleidsmedewerkers van de vier provincies.

Wat mag het kosten?

De kosten voor het onderzoek zullen circa € 220.000 bedragen inclusief overhead en (de voor de provincies compensabele) BTW.

V. Collectief vraagafhankelijk vervoer (Flevoland, Noord-Holland, Utrecht, Zuid-Holland)

Wat is de aanleiding?

De Rekenkamer zal in 2018 een onderzoek starten naar het Collectief vraagafhankelijk vervoer (CVV), zoals de regiotaxi. Het onderzoek zal zich richten op het CVV als aanvulling op het reguliere OV, bijvoorbeeld om gebieden te ontsluiten waar geen bussen meer rijden. Het richt zich niet op het Collectief vraagafhankelijk vervoer in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO), omdat hiervoor de gemeenten verantwoordelijk zijn. Voor het aanvullend OV gerelateerde vervoer is de OV-autoriteit verantwoordelijk, welke vaak de provincie is. Als OV autoriteit voert de provincie ook de aanbesteding uit van de Regiotaxicontracten, dikwijls in samenwerking met gemeenten.

Wat willen we bereiken?

Een rekenkameronderzoek kan inzicht verschaffen in de uitvoering van het Collectief vraagafhankelijk vervoer met speciale aandacht voor de kwaliteit van de dienstverlening, zoals stiptheid en omrijtijd.

Wat gaan we daarvoor doen?

In het tweede kwartaal wordt de focus van het onderzoek nader bepaald. Hiertoe zullen we onder andere gesprekken voeren met beleidsmedewerkers van de vier provincies en relevante beleidsdocumenten doornemen.

Wat mag het kosten?

De kosten voor het onderzoek zullen circa € 270.000 bedragen inclusief overhead en (de voor de provincies compensabele) BTW.

VI. Nader te bepalen

Wat is de aanleiding?

In de bijeenkomst van de Programmaraad van 21 september 2017 is besproken dat de Rekenkamer in gesprek gaat met de andere provinciale Rekenkamers over een mogelijk gezamenlijk onderzoek naar Energietransitie. De klimaatveranderingen en de nadelen van het gebruik van fossiele brandstoffen worden op alle schaalniveaus gezien als een maatschappelijk probleem. De oplossing wordt gezocht in hernieuwbare energie zoals

windenergie, zonne-energie, bio-energie en aardwarmte en energiebesparing. Op Europees niveau zijn hierover in 2010 afspraken gemaakt: 20% hernieuwbare energie en 20% energiebesparing in 2020. Dit is vertaald naar een nationaal energieakkoord dat door vele partijen, waaronder de provincies is ondertekend. De doelen uit het akkoord zijn: energiebesparing van 1,5% per jaar en 14% hernieuwbare energie in 2020 (16% in 2023). De provincies hebben veel ruimte om invulling te geven aan het energiebeleid. De afspraken uit het energieakkoord zijn niet afdwingbaar. Alleen over windenergie zijn er met het Rijk afspraken gemaakt over de te realiseren hoeveelheid megawatt per provincie in 2020. Uit een eerste inventarisatie blijken de provincies te verschillen in ambities en de wijze waarop ze deze willen realiseren. De provinciale Rekenkamers hebben inmiddels enkele gesprekken gevoerd over de procedurele aanpak en mogelijke richting van het gezamenlijk onderzoek. Daarnaast zal in de Programmaraadbijeenkomst van mei 2018 aan de orde zijn of er aan het eind van 2018 nog ruimte is voor het starten van een nieuw onderzoek.

Wat willen we bereiken?

De provinciale Rekenkamers willen in 2018 met gezamenlijk onderzoek in kaart brengen wat de ambities van alle provincies inhouden, hoe ze tot stand zijn gekomen en op welke wijze er invulling aan wordt gegeven. Het inzicht wordt op die manier vergroot en we faciliteren de mogelijkheid om van elkaar te leren en de inzichten te gebruiken voor (toekomstig) beleid.

Wat gaan we daarvoor doen?

De onderzoeksopzet wordt gezamenlijk door de provinciale Rekenkamers opgesteld. Het streven is vooralsnog om het onderzoek eind 2018/begin 2019 af te ronden.

Omstreeks het vierde kwartaal start de Rekenkamer eventueel ook met een nieuw onderzoek.

Wat mag het kosten?

De kosten voor de nader te bepalen onderzoeken zullen circa € 300.000 bedragen inclusief overhead en (de voor de provincies compensabele) BTW.

VII. Verkenningen (Flevoland, Noord-Holland, Utrecht, Zuid-Holland)

Wat is de aanleiding?

De medewerkers van de Rekenkamer besteden een beperkt deel van hun tijd aan het volgen van beleidsontwikkelingen en oriëntatie op nieuwe onderzoeksonderwerpen. Hiervoor houden zij bijvoorbeeld actuele berichten bij uit de provincies en volgen zij vergaderingen van PS en Statencommissies. Daarnaast kan een verzoek van de afzonderlijke provincies of derden ertoe leiden dat wij ons nader in een onderwerp verdiepen.

Wat willen we bereiken?

Door structureel aandacht te besteden aan de verschillende beleidsthema's en oriëntatie op nieuwe onderzoeks-onderwerpen wil de Rekenkamer zorg dragen voor een goede aansluiting op de behoeften van de provincies en de actualiteit. Op basis van de verkenningen en het actualiseren van de bestaande groslijst van onderzoeks-onderwerpen stelt de Rekenkamer na overleg met de Programmaraad haar onderzoeksprogramma vast.

Wat gaan we daarvoor doen?

De medewerkers van de Rekenkamer zijn toebedeeld aan provincie- en themateams. Het uitvoeren van verkenningen is een continue activiteit van deze teams. Voor de verkenning van onderzoeksonderwerpen monitoren en bestuderen zij documenten, waaronder persberichten, nieuwsbrieven, rapporten, begrotingen en

jaarstukken. Dit kunnen documenten zijn van de provincies, maar ook van andere overheden of aan de provincies gerelateerde instellingen. Ook spreken zij zo nodig betrokken ambtenaren, maar ze voeren vooral ook informerende gesprekken met Statenleden en ze volgen vergaderingen van Statencommissies en PS als een relevant onderwerp op de agenda staat.

De Rekenkamer verzamelt relevante onderwerpen en beoordeelt deze onderwerpen op financieel belang, maatschappelijk belang, rol van de provincie en geschiktheid voor een rekenkameronderzoek. De Programmaraad adviseert de Rekenkamer ten aanzien van de te onderzoeken onderwerpen.

Wat mag het kosten?

De kosten voor het onderzoek zullen circa € 193.000 bedragen inclusief overhead en (de voor de provincies compensabele) BTW.

1.2 Paragrafen

De beleidsbegroting bestaat uit een aantal paragrafen waarin de beleidslijnen zijn vastgelegd met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten (zie BBV). Voor de Rekenkamer zijn alleen onderstaande paragrafen Weerstandsvormogen, Financiering en Bedrijfsvoering van toepassing.

1.2.1 Weerstandsvormogen

De directe risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie van de Rekenkamer, zijn minimaal van omvang. De Rekenkamer heeft vooral te maken met reguliere kosten die vooraf goed te ramen zijn, zoals personeelskosten, huisvesting, ICT en kantoorartikelen. Onverwachte kosten van substantiële omvang waarvoor geen dekking is, hebben zich in het verleden niet voorgedaan en worden ook in 2018 niet verwacht.

De weerstandscapaciteit van de Rekenkamer bestaat uit het resterende deel van de begroting inclusief de reserves van € 215.000 waarvoor nog geen verplichtingen zijn aangegaan. Deze capaciteit is voldoende groot om de risico's van materiële betekenis af te dekken.

In totaal hebben wij zeven risico's geïdentificeerd waarvoor beheersmaatregelen zijn getroffen. De risico's van de frictiekosten ten gevolge van de reorganisatie, het eigen risicodragerschap, het persoonlijk ontwikkelbudget (POB) en de evaluatie van de Rekenkamer zijn afgedekt door middel van een voorziening. De risico's van extra onderzoek, de extra kosten van de plaatsvervangend bestuurder en van het sparen van vakantiedagen, zijn afgedekt door middel van een reserve. Zie voor een nadere toelichting paragraaf 2.2 Uiteenzetting financiële positie.

1.2.2 Financiering

De Randstedelijke Rekenkamer wordt gefinancierd door de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland. Het programmaresultaat is te gebruiken om de reserve aan te vullen tot een maximum van de totale bijdrage van de vier deelnemende provincies. Het resterende deel wordt naar rato van de bijdragen teruggestort naar de vier provincies. De maximale omvang van de reserves is aangepast in de Financiële beleids- en beheersverordening. Deze is in verband met de noodzakelijke financiële beheersmaatregelen verhoogd van maximaal 20% naar maximaal 25% van de totale bijdrage van de deelnemende provincies. Eind 2017 is namelijk een nieuwe bestemmingsreserve ingesteld voor spaarverlof, dat voortvloeit uit de nieuwe CAO.

De Rekenkamer heeft een rekening-courant bij de Bank Nederlands Gemeenten (BNG). Conform het Treasurystatuut kunnen tijdelijke overschotten aan liquide middelen worden uitgezet, indien hiermee een rentevoordeel van meer dan € 4.000 kan worden behaald. Dit is niet het geval en daarom zetten we in 2018 geen middelen uit.

1.2.3 Bedrijfsvoering

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de stand van zaken en de beleidsvoornemens omtrent de bedrijfsvoering.

Arbeidsomstandigheden en ziekteverzuim

Het personeel van de Randstedelijke Rekenkamer is in dienst van de provincie Flevoland. De Randstedelijke Rekenkamer volgt daarom het beleid van de provincie aangaande de arbeidsvoorwaarden, de arbeidsomstandigheden en het ziekteverzuim. De Randstedelijke Rekenkamer stelt zich ten doel om het ziekteverzuim in 2018 onder de norm van 5% te houden.

De Randstedelijke Rekenkamer beschikt over twee gediplomeerde bedrijfshulpverleners, die in geval van ongevallen of calamiteiten in staat zijn eerste hulp te verlenen. De bedrijfshulpverleners zullen beide in 2018 een herhalingscursus volgen.

Personeelsbeleid

De personeelsformatie van de Randstedelijke Rekenkamer bestaat uit een ambitieuze groep van hoog opgeleide medewerkers met over het algemeen ruime onderzoekservaringen. Ook in 2018 zal de Rekenkamer aandacht besteden aan opleiding en training, zodat de medewerkers zich verder blijven ontwikkelen. Voor het aanvullen van specifieke kennis en vaardigheden, worden zo nodig externen ingezet.

Alhoewel de bestuurder/directeur bevoegd is tot het voeren van een eigen personeelsbeleid wordt in principe aangesloten bij het personeelsbeleid van de provincie Flevoland. Met regelmaat worden P&O-aangelegenheden met P&O van de provincie Flevoland afgestemd.

Automatisering en Informatisering

De Randstedelijke Rekenkamer heeft in 2017 de computerserver en bijbehorende programma's vervangen. De desktopcomputers en monitors zijn vrijwel allemaal in 2014 aangeschaft en voldoen nog steeds. Het systeem biedt de mogelijkheid om locatie ongebonden te kunnen werken. In dit verband beschikt de Rekenkamer ook over een aantal laptops en hebben medewerkers tablets in bruikleen. In 2016 is de beamer vervangen door een

smartboard, dat meer mogelijkheden biedt voor het (interactief) presenteren en bespreken van onderzoeksresultaten. Voor 2018 zijn geen grote investeringen en/of wijzigingen voorzien.

Communicatie

De Rekenkamer is regelmatig op de provinciehuizen. De eerder genoemde provincieteam onderhouden actief contact met de Statenleden voor input van onderzoeksuggesties en reflectie op ons werk. Al in een vroege fase van ieder onderzoek wordt gesproken met ambtenaren en Statenleden, zodat het onderzoek zoveel mogelijk kan aansluiten bij de behoefte van PS. Ook besteedt de Rekenkamer veel aandacht aan de wijze van het aanbieden van haar bevindingen, conclusies en aanbevelingen. De Rekenkamer publiceert haar rapporten op de website www.randstedelijke-rekenkamer.nl, waarop niet alleen de publicaties maar ook de agenda's en verslagen van de behandeling eenvoudig zijn te vinden.

De Randstedelijke Rekenkamer voert regelmatig overleg met andere Rekenkamers. In het kader van de Kring van Provinciale Rekenkamers wordt tijdens bijeenkomsten onder meer gesproken over bedrijfsvoering, beleid, onderzoeksprogrammering en concrete onderzoeken. Daar waar relevant wisselen de Rekenkamers informatie uit over de oriëntatie op een onderzoeksonderwerp, het opzetten van een beoordelingskader, de onderzoeksopzet en de bevindingen. Tevens heeft de bestuurder/directeur regelmatig overleg met de directeurs van de Rekenkamers van Amsterdam en Rotterdam. Daarnaast participeert de Randstedelijke Rekenkamer in een overleg van de lokale rekenkamers in de regio Kennemerland en in een overleg van de lokale Rekenkamers in Flevoland om kennis en ervaring te delen.

Organisatie

De organisatie van de Rekenkamer bestaat uit een totale formatie van één bestuurder/directeur, één plaatsvervangend bestuurder (0,1 fte), één adjunct-directeur/senior projectleider, twee projectleiders, zes onderzoekers, een deeltijd office-manager en een deeltijd managementassistente. Vanwege tijdelijke ruimte in de bezetting vanwege zwangerschaps-/bevallingsverlof en ouderschapsverlof en het vertrek van een medewerker per 1 december 2017, zijn in het derde kwartaal van 2017 twee tijdelijk onderzoekers geworven. Daarnaast heeft de Rekenkamer ruimte voor maximaal 2 stageplaatsen. De formatie en verwachte bezetting begin 2018 zijn als volgt:

Formatie	Fte	Bezetting 1 januari 2018	Fte
Bestuurder/directeur	1,1	Bestuurder/directeur	1,2
Ondersteuning	1,2	Ondersteuning	1,3
Projectleider	3,0	Projectleider	2,9
Onderzoeker	6,0	Onderzoeker	6,6
Totaal	11,3	Totaal	12,0

Na een extern onderzoek heeft in de vier provincies besluitvorming plaatsgevonden over het bestuursmodel van de Rekenkamer. PS van de vier provincies hebben in 2017 besloten het huidige bestuurders-directeursmodel te handhaven. En tevens is bepaald dat er z.s.m. een nieuwe plaatsvervangend bestuurder wordt aangesteld en tegelijkertijd de situatie met de huidige plaatsvervangend bestuurder wordt beëindigd. Bovendien is besloten om de nieuwe plaatsvervangend bestuurder niet voor 0,1 fte (waarin is voorzien in de formatie bij de reorganisatie), maar voor 0,2 fte aan te stellen. Ten slotte is ook afgesproken dat de Rekenkamer en in het bijzonder het bestuursmodel in 2019 wordt geëvalueerd.

Interne beheersing

De financiële administratie wordt bijgehouden door het secretariaat van de Randstedelijke Rekenkamer. Conform de Financiële beleids- en beheersverordening en de Controleverordening heeft de Rekenkamer een Intern Controleplan, dat is getoetst door de voorgaande accountant. Met behulp van checklisten wordt in september en in februari de betrouwbaarheid van de financiële informatievoorziening en de naleving van relevante wet- en regelgeving getoetst. Via kwartaalrapportages houdt de bestuurder/directeur van de Rekenkamer zicht op de uitputting van de begroting, de voortgang van de onderzoeken en de omvang van de liquide middelen. Tijdelijke overtollige middelen kunnen conform de Financiële beleids- en beheersverordening en het Treasurystatuut worden uitgezet indien de verwachte meeropbrengst hoger is dan het in het statuut opgenomen drempelbedrag. Zoals gemeld in paragraaf 1.2.2 Financiering zal het drempelbedrag van € 4.000 in 2018 waarschijnlijk niet behaald worden en zetten we daarom geen middelen uit.

Huisvesting en facilitaire dienstverlening

De Randstedelijke Rekenkamer is gevestigd nabij station Sloterdijk in Amsterdam. Vanuit dit kantoorpand is er via het openbaar vervoer een goede aansluiting met de vier provinciehuizen in Den Haag, Haarlem, Lelystad en Utrecht. De kantoorruimte is gehuurd en maakt onderdeel uit van een bedrijfsverzamelgebouw. De facilitaire dienstverlening (zoals bewaking, schoonmaak en receptie) maakt onderdeel uit van het huurcontract. In 2017 is het kantoor heringericht om te komen tot een moderne werkomgeving met goed ingerichte werkplekken voor de medewerkers. Hierbij zijn ook de mogelijkheden voor een actieve werkhouding vergroot. Voor 2018 zijn geen grote investeringen voorzien.

| 2 | Financiële begroting

2.1 Overzicht van Baten en Lasten

	Begroting 2018 1 ^e wijziging	Begroting 2018 oorspronkelijk	Begroting 2017	Rekening 2016
Baten				
Bijdragen van de provincies	1.553.300	1.550.200	1.515.300	1.484.800
Rentebaten	-	-	-	362
Incidentele bijdragen (frictiekosten)	-	-	86.000	190.000
Onttrekking uit de voorziening frictiekosten	37.400	47.500	-	65.105
Onttrekking uit de voorziening POB	2.000	-	-	-
Onttrekking uit voorziening evaluatie	50.000	-	-	-
Som van de baten	1.642.700	1.597.700	1.601.300	1.740.267
Lasten				
Onderzoeksprogramma	1.523.000	1.568.400	1.515.300	1.369.035
Frictiekosten	37.400	47.500	64.000	72.758
Toevoeging aan de voorziening frictiekosten	-	-	22.000	-
Toevoeging aan de voorziening eigen risicodragerschap	39.800	-	-	-
Evaluatie	50.000	-	-	-
Som van de lasten	1.650.200	1.615.900	1.601.300	1.441.793
Resultaat voor bestemming	-7.500	-/- 18.200		298.474
Toevoeging aan bestemmingsreserve plv bestuurder	-	-	-	80.000
Onttrekking uit bestemmingsreserve plv bestuurder	13.500	18.200	-	-
Toevoeging aan bestemmingsreserve onderzoek	-	-	-	-
Onttrekking uit bestemmingsreserve onderzoek	-	-	-	-
Toevoeging aan reserve spaarverlof	-6.000	-	-	-
Onttrekking aan reserve spaarverlof	-	-	-	-
Resultaat na bestemming	-	-	-	218.474
Bestemming programmaresultaat				
Verrekenen met de deelnemende provincies	-	-	-	218.474

De lasten worden gedekt door de bijdragen van de provincies aan de Gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer en onttrekkingen uit de voorzieningen frictiekosten, POB en evaluatie en de bestemmingsreserve plaatsvervangend bestuurder.

Baten

De bijgestelde begroting van de Rekenkamer is gebaseerd op de meerjarenbegroting die medio 2013 is opgesteld ten behoeve van de reorganisatie van de Randstedelijke Rekenkamer en waarmee de PS-en van de vier provincies hebben ingestemd. Hierop wordt jaarlijks prijsindexering toegepast, waarbij gebruik gemaakt wordt van de indexeringen in de Macro Economische Verkenningen van het CPB. Voor 2018 bedraagt de indexering voor de Salarissen en sociale lasten 3,3% en de indexering voor Overige overheadkosten 1,4%. De structurele begroting neemt hierdoor met 2,9% toe.

Begroting	Structureel 2018	Structureel 2017 (na MEV)
Salarissen en sociale lasten	1.249.600 (+3,3%)	1.209.700
Overige overheadkosten	303.700 (+1,4%)	299.500
Totaal	1.553.300 (+2,9%)	1.509.200

De verdeling van de kosten over de vier deelnemende provincies dient te worden gebaseerd op gegevens uit de meicirculaire provinciefonds 2017¹, zoals overgenomen in onderstaande tabel.

Provincie	Belastingcapaciteit	Totale uitkering		In %
		Provinciefonds	Totaal	
Flevoland	59.225.813	86.986.909	146.212.722	10,92%
Noord-Holland	197.878.483	188.950.391	386.828.874	28,89%
Utrecht	109.945.163	205.639.180	315.584.343	23,57%
Zuid-Holland	244.437.232	245.756.659	490.193.891	36,61%
Totaal	611.486.691	727.333.139	1.338.819.830	100,00%

Voor de helft van de begroting dragen de provincies evenveel bij (het gelijke deel). Voor de andere helft van de begroting is de omvang van de bijdrage naar rato van de som van de belastingcapaciteit en de uitkering uit het provinciefonds (het ongelijke deel). De bijdragen van de vier provincies worden in de hiernavolgende tabel weergegeven.

Provincie	In %	Ongelijk deel	Gelijk deel	Totaal structurele bijdragen incl. BTW
Flevoland	10,92%	84.818,07	194.163	278.981
Noord-Holland	28,89%	224.399,61	194.163	418.562
Utrecht	23,57%	183.070,62	194.163	377.233
Zuid-Holland	36,61%	284.361,70	194.163	478.524
Totaal	100,00%	776.650	776.650	1.553.300

De genoemde bijdrage van de provincies is inclusief de voor de provincies compensabele BTW. De Rekenkamer verstrekt namelijk na afloop van het jaar een opgave van de afgedragen BTW aan de provincies. De provincies kunnen deze omzetbelasting beschouwen als ware deze rechtstreeks in rekening gebracht, zodat compensatie van deze omzetbelasting uit het BTW-compensatiefonds mogelijk is. De raming van de netto bijdragen is in de hiernavolgende tabel weergegeven.

¹ In de gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer is vastgelegd dat de kosten over de deelnemers worden verdeeld volgens de sleutel zoals omschreven in artikel 8 van de Statuten van de Vereniging Interprovinciaal Overleg.

	Bijdragen	Raming
Provincie	incl. BTW	netto bijdragen
Flevoland	278.981	232.800
Noord-Holland	418.562	349.300
Utrecht	377.233	314.800
Zuid-Holland	478.524	399.300
Totaal	1.553.300	1.296.200

Lasten

In onderstaande tabel worden de lasten per kostenpost gegeven.

Lasten	Begroting 2018 1 ^e wijziging	Begroting 2018 oorspronkelijk	Begroting 2017	Rekening 2016
Personeel	1.271.000	1.315.800	1.245.300	
- w.v. management en ondersteuning (overhead)				
12,7%	162.000	179.200		
- w.v. opleidingen (overhead) 2,1%	27.000	25.000		
Vast personeel				955.134
Tijdelijk personeel				116.920
Inhuur	100.000	100.000	100.000	
- w.v. Project inhuur	70.000	75.000		121.086
- w.v. Inhuur diensten van derden	30.000	25.000		25.211
Huisvesting en servicekosten (overhead)	116.000	114.000	130.000	121.279
Informatievoorziening (overhead)	36.000	38.600	40.000	29.405
Frictiekosten	37.400	47.500	64.000	72.758
Toevoeging aan de voorziening frictiekosten			22.000	
Toevoeging aan de voorziening eigen risicodragerschap	39.800			
Evaluatie	50.000			
	1.650.200	1.615.900	1.601.300	1.441.793

Lasten onderzoeksprogramma

Personeel

De personele lasten dalen ten opzichte van de primitieve begroting 2018 met bijna € 45.000. Deze daling is met name het effect van medewerkers die uit dienst zijn getreden en/of minder zijn gaan werken en nieuwe medewerkers die nog kunnen groeien in hun schaal.

Project inhuur

Het bedrag voor project inhuur zal iets lager zijn dan geraamd bij de primitieve begroting. Dit komt doordat de kosten voor de inhuur van diensten van derden iets stijgen en we het totaal van deze twee posten op € 100.000 willen houden.

Inhuur diensten van derden

De kosten voor de inhuur van diensten van derden zal hoger zijn dan geraamd bij de primitieve begroting vanwege extra kosten voor ondersteuning bij de zogenoemde goede gesprekken in het kader van de nieuwe CAO.

Huisvesting en servicekosten

De huisvesting en servicekosten blijven nagenoeg gelijk.

Informatievoorziening

De kosten voor informatievoorziening dalen, omdat de aanschaf van de server in 2017 goedkoper is uitgevallen en er daarom in 2018 minder afschrijvingslasten zijn. Er worden geen grote nieuwe investeringen verwacht.

Frictiekosten

De frictiekosten dalen, omdat geen sprake meer is van werkgeverslasten. Bij de primitieve begroting werd hier nog wel rekening mee gehouden.

Toevoeging aan de voorziening eigen risicodragerschap

De Randstedelijke Rekenkamer is eigen risicodragers, waardoor mogelijke uitkeringslasten bij vertrek van personeel ten laste van de Rekenkamer worden gebracht. Omdat de Rekenkamer voor tijdelijk personeel een payroll-aanstelling als beheersmaatregel ongewenst vindt en omdat dat ook een relatief dure constructie is, is voor het eigen risicodragerschap een voorziening gevormd.

Evaluatie

De Gemeenschappelijke Regeling bepaalt dat de Rekenkamer eens per zes wordt geëvalueerd. De laatste evaluatie is in 2013 uitgevoerd, zodat de eerstvolgende evaluatie in 2019 moet plaatsvinden. PS van de vier deelnemers hebben tevens besloten dat in 2019 een evaluatie van het bestuursmodel wordt gedaan. Echter, in 2019 vinden de provinciale verkiezingen plaats. Het verdient daarom aanbeveling om de evaluatie daaraan voorafgaand (tweede helft 2018) uit te voeren, zodat de zittende Statenleden en colleges van GS naar hun oordeel over de Rekenkamer gevraagd kunnen worden. De evaluatie is in 2013 overigens door de deelnemers bekostigd. Indien dat bij de nieuwe evaluatie weer het geval zal zijn, valt het bedrag vrij bij het programmaresultaat. In 2013 bedroegen de kosten ca. € 50.000.

Saldo

Het beoogde saldo voor 2018 is € 7.500 negatief. Dit wordt gedekt door een onttrekking van € 13.500 uit de bestemmingsreserve voor de plaatsvervangend bestuurder. Daarnaast vindt een storting plaats van € 6.000 in de bestemmingsreserve spaarverlof.

2.2 Uiteenzetting financiële positie

Financiering

Voor een toelichting op de financiering zie onderdeel baten in paragraaf 2.1.

Reserves

Bestemmingsreserve onderzoek:

	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2016	215.000	0	0	215.000
2017	215.000	0	0	215.000
2018	215.000	0	0	215.000

Bestemmingsreserve plaatsvervangend bestuurder:

	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2016	0	0	80.0000	80.000
2017	80.000	5.700	0	74.300
2018	74.300	13.500	0	60.800

Bestemmingsreserve spaarverlof:

	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2017	0		32.000	32.000
2018	32.000	0	6.000	38.000

Bestemmingsreserve onderzoek

De opgebouwde bestemmingsreserve onderzoek zal in 2018 in principe niet worden aangesproken.

Overeenkomstig de motivatie van de opbouw van de bestemmingsreserve zijn hierop twee uitzonderingen mogelijk:

1. Het terstond uitvoeren van eenmalig extra onderzoek, als de actualiteit daar aanleiding voor geeft. Dankzij de reserve is de Rekenkamer dan niet afhankelijk van het al dan niet beschikbaar stellen van extra budget door de provincies.
2. Het opvangen van onverwachte extra uitgaven voor het geprogrammeerde onderzoek.

Bestemmingsreserve plaatsvervangend bestuurder

PS van de vier provincies hebben eind 2016 / begin 2017 besloten om een nieuwe plaatsvervangend bestuurder aan te stellen voor 0,2 fte. Bij de reorganisatie in 2015 is rekening gehouden met 0,1 fte. Vanuit het programmaresultaat 2016 is daarom voor de extra 0,1 fte € 80.000 gestort in een bestemmingsreserve voor de plaatsvervangend bestuurder. De onttrekking aan de reserve zal in 2018 naar verwachting ongeveer € 13.500 bedragen en resulteren in een eindsaldo van € 60.800.

Bestemmingsreserve spaarverlof

In het kader van de nieuwe CAO hebben medewerkers de mogelijkheid om hun al dan niet bijgekochte verlof tot een bepaald, maar aanzienlijk plafond, te sparen. Er is een voorziening gevormd voor het geval (langdurig)

doorbetaald verlof wordt opgenomen en hiervoor vervanging ingehuurd moet worden. De dotaties zijn afgeleid van de tot 1 januari 2018 al opgebouwde verlofuren en het verwachte saldo per 31 december 2018.

Investerings

De Rekenkamer heeft in 2017 de computerserver vervangen. Voor 2018 wordt alleen rekening gehouden met kleinere investeringen in de ICT. In 2016 is het kantoor heringericht en voor 2018 zijn ook op dit gebied geen grote investeringen voorzien. De waardering van de vaste activa op de balans wordt voor ultimo 2018 geschat op ongeveer € 20.000. De Rekenkamer investeert niet in openbare ruimtes met een maatschappelijk nut. De vaste activa worden volgens de systematiek uit artikel 8 van de financiële beleids- en beheersverordening afgeschreven.

Voorzieningen

Voorziening frictiekosten:

	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2016	165.105	255.105	190.000	100.000
2017	100.000	45.800	0	54.200
2018	54.200	37.400	0	16.800

Voorziening POB:

	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2017	0	0	25.000	25.000
2018	25.000	10.000	8.000	23.000

Voorziening evaluatie:

	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2017	0	0	50.000	50.000
2018	50.000	50.000	0	0

Voorziening eigen risicodragerschap:

	Beginsaldo	Onttrekkingen	Toevoegingen	Eindsaldo
2017	0	0	43.000	43.000
2018	43.000	0	39.800	82.800

Voorziening frictiekosten

De voorziening frictiekosten, die naar aanleiding van de reorganisatie is ingesteld, is eind 2016 naar beneden bijgesteld. Per 1 maart 2017 hebben de betrokken boventalligen een vaste aanstelling gekregen en resteert de loonsuppletie. Voor 2018 is een onttrekking voorzien van circa € 37.400.

Voorziening POB

In het kader van de nieuwe CAO hebben alle medewerkers per 1 januari 2018 de beschikking over een Persoonlijk Ontwikkelbudget (POB) van € 5.000 voor een periode van vijf jaar. Dit bedrag mag ineens, maar ook verspreid over vijf jaar worden uitgeput. Voor de Rekenkamer kan dit oplopen tot maximaal € 65.000. In 2017 is € 25.000 gestort in de voorziening en in de jaren 2018-2022 zal jaarlijks een bedrag van € 8.000 worden gestort. Voor 2018 wordt verwacht dat enkele medewerkers hun POB al zullen gaan benutten.

Voorziening evaluatie

De Gemeenschappelijke Regeling bepaalt dat de Rekenkamer eens per zes wordt geëvalueerd. De laatste evaluatie is in 2013 uitgevoerd, zodat de eerstvolgende evaluatie in 2019 moet plaatsvinden. PS van de vier deelnemers hebben tevens besloten dat in 2019 een evaluatie van het bestuursmodel wordt gedaan. Echter, in 2019 vinden de provinciale verkiezingen plaats. Het verdient daarom aanbeveling om de evaluatie daaraan voorafgaand (tweede helft 2018) uit te voeren, zodat de zittende Statenleden en colleges van GS naar hun oordeel over de Rekenkamer gevraagd kunnen worden. De evaluatie is in 2013 overigens door de deelnemers bekostigd. Indien dat bij de nieuwe evaluatie weer het geval zal zijn, valt het bedrag vrij bij het programmaresultaat.

Voorziening eigen risicodragerschap

De Randstedelijke Rekenkamer is eigen risicodragers, waardoor mogelijke uitkeringslasten bij vertrek van personeel ten laste van de Rekenkamer worden gebracht. Omdat de Rekenkamer voor tijdelijk personeel een payroll-aanstelling als beheersmaatregel ongewenst vindt en omdat dat ook een relatief dure constructie is, is voor het eigen risicodragerschap een voorziening gevormd. In 2017 verwachten we € 43.000 te kunnen storten en in 2018 verwachten we € 39.800 te kunnen storten.

2.3 Meerjarenraming

De begroting van de Randstedelijke Rekenkamer wordt jaarlijks geïndexeerd. De rekenkamer schat de prijsindexering voor 2018 en verder constant in op 2%. De rentebaten zijn op € 0 geraamd, omdat het drempelbedrag van € 4.000 voor het uitzetten van overtollige middelen de komende jaren waarschijnlijk niet behaald zal worden. De extra lasten van 0,1 fte voor de plaatsvervangend bestuurder worden gedekt vanuit de bestemmingsreserve voor de plaatsvervangend bestuurder. Bij de in 2018 uit te voeren evaluatie zal tevens bezien worden in hoeverre de bestemmingsreserve voor de plaatsvervangend bestuurder voldoet.

Hieronder is de meerjarenraming tot 2021 gegeven.

Baten	Primitieve begroting 2017	2018	2019	2020	2021
Bijdragen provincies structurele begroting	1.515.300	1.553.300 (+2,5%)	1.584.400 (+2%)	1.616.100 (+2%)	1.648.400 (+2%)
Bijdragen provincies incidentele frictiekosten	86.000	-	-	-	-
Rentebaten	-	-	-	-	-
Onttrekking uit de voorziening frictiekosten	-	37.400	6.300	10.500	-
Onttrekking uit de voorziening POB	-	2.000	7.000	7.000	7.000
Onttrekking uit de voorziening evaluatie	-	50.000	-	-	-
Onttrekking uit de voorziening eigen risicodragerschap	-	-	PM	PM	PM
Lasten					
Onderzoeksprogramma	1.515.300	1.523.000 (+0,5%)	1.553.500 (+2%)	1.584.600 (+2%)	1.616.300 (+2%)
Frictiekosten	64.000	37.400	6.300	-	-
Evaluatie		50.000	-	-	-
Toevoeging aan de voorziening frictiekosten	-	-	-	-	-
Toevoeging aan de voorziening POB	-	-	-	-	-
Toevoeging aan de voorziening evaluatie	-	-	-	-	-
Toevoeging aan de voorziening eigen risicodragerschap	-	39.800	37.900	PM	PM
Saldo	-	-/-7.500	-/-7.800	PM	PM
Toevoeging aan bestemmingsreserve plv bestuurder	-	-	-		
Onttrekking aan bestemmingsreserve plv bestuurder	-	13.500	13.800 (+2%)	14.000 (+2%)	PM
Toevoeging aan bestemmingsreserve Onderzoek	-	-	-	-	-
Onttrekking uit bestemmingsreserve Onderzoek	-	-	-	-	-
Toevoeging aan bestemmingsreserve spaarverlof	-	-/-6.000	-/-6.000	-/-6.000	-/- 6.000
Onttrekking uit bestemmingsreserve spaarverlof	-	-	-	-	-
Saldo	-	-	-	PM	PM

| Colofon |

Randstedelijke Rekenkamer

Teleportboulevard 110

1043 EJ Amsterdam

020 – 58 18 585

info@randstedelijke-rekenkamer.nl

www.randstedelijke-rekenkamer.nl

Volg ons op twitter via: [@rekenrandstad](https://twitter.com/rekenrandstad)

Januari 2018